

Hørings svar fra foreningen **Refugees Welcome**

Vedr.:

Afskaffelse af opholdstilladelse som udsendelsehindret og ændring af reglerne om kompensation til naboer omkring udrejsecenter Kærshovedgård

Høringsfrist 14. oktober 2024

Refugees Welcome takker for opfordringen til at afgive hørings svar til lovforslaget.

Opholdstilladelse som udsendelsehindret (Udlændingelovens § 9 c stk. 2) og hidtidig praksis

Hvis man administrerer en lov så snævert, at den kun udløser ganske få tilladelser, kan man til sidst afskaffe den med henvisning til, at administrationen er for dyr i forhold til antallet af tilladelser. Det kunne ligne en oplagt måde at spare administrationen for en masse unødigt arbejde.

Loven omhandler imidlertid et væsentligt problem, som til alle tider vil opstå, når man har en seriøs asylsagsbehandling. Der vil altid være en mindre del af dem, der får afslag, som ikke kan sendes hjem – og det kan skyldes mange faktorer, som vi har beskrevet i vores rapport "En fast hånd i ryggen" fra 2021¹.

I loven stilles der krav om at ansøger har "medvirket aktivt" i 18 mdr. og at udsendelsen skal være "for tiden udsigtsløs". Vores nabolande på begge sider har en sammenlignelig paragraf, og har også tilsvarende krav. Men i begge lande udløser den langt flere tilladelser hvert år. Forskellen beror altså på vurderingen af de to faktorer: hvad er samarbejde, og hvornår er noget udsigtsløst?

Det er de danske myndigheders forvaltning af loven, som det er helt galt med, når paragraffen kun har udløst ophold 18 gange de seneste 8 år. Mellem 2012 og 2017 var der ikke en eneste tilladelse. De fleste vurderes ikke at medvirke reelt, selvom de skriver under og deltager i diverse møder. Og selv efter 10 års manglende eller afvisende svar fra hjemlandets myndigheder opretholder både politiet, Hjemrejsestyrelsen og Udlændingestyrelsen en meget optimistisk tilgang på området, og mener stadig ikke, det er udsigtsløst. Det er især overraskende, da man kun får ét års ophold ad gangen som udsendelsehindret, og den kan indtages straks, hvis der skulle vise sig en mulighed for udsendelse.

Refugees Welcome udgav en rapport om fænomenet tilbage i 2011: "Asylcenter Limbo"². Den beskriver bl.a. 8 cases, hvor det klart fremgår, at de beskrevne mennesker ikke kan rejse tilbage – af mange forskellige årsager. Ingen af de 8 cases levede op til myndighedernes krav om udsendelsehindringer. De havde dengang været i Danmark mellem 6 og 12 år som afviste. I dag har 5 af familierne/personerne fået asyl efter genoptagelse af deres sager – hvilket viser, at ikke alle afgørelser er korrekte, og at situationen kan ændre sig – og en enkelt familie har fået humanitært ophold (det havde de ikke fået i dag). To af sagerne er stadig afvist: En enlig mand, som ankom i 1998, og efter 25 år som afvist stadig ikke kan få sin identitet fastlagt, og en familie med to børn, hvor faren er lammet og sidder i kørestol. Familien har forladt Danmark

¹ https://refugeeswelcome.dk/media/1225/en-fast-haand_web.pdf

² https://refugeeswelcome.dk/media/1150/asylcenterlimbo_web.pdf

flere gange for at søge andre løsninger, og børnene er nu blevet voksne. De var 2 og 3 år gamle, da de ankom til Danmark i 2005, og har aldrig haft lovligt ophold i noget land.

To af de 18 i bogen, som rent faktisk har fået ophold som udsendeshindret siden 2016, er en enlig mor fra Marokko og hendes datter. Moren ankom som 16-årig for at bo hos sin far i Danmark. Hun var gravid og var vokset op på et børnehjem. Først da datteren var fyldt 12 år og havde levet hele sit liv i skiftende asylcentre, bøjede myndighederne sig efter et meget kontant afvisende svar fra Marokkos ambassadør i Danmark og massiv mediedækning. Hvis en lignende situation opstår fremover, skal den lille familie tilbringe resten af deres liv i asylsystemet, og ikke "kun" 12 år.

Danmarks internationale forpligtelser

Ifølge lovforslaget vil opholdstilladelser som udsendeshindret ikke kunne tildeles, selv når det er udsigtsløst at udsende individet – og det vil føre til, at mennesker kan være tvunget til at bo i udrejsecentre hele deres liv. Det anerkender man direkte i lovforslaget:

"Det bemærkes, at der med den foreslåede ophævelse af Udlændingelovens § 9 c stk. 2 kan opstå sager, hvor udlændinge, der ikke kan udsendes på trods af, at de kontinuerligt medvirker ved udsendelsesbehandlingerne, ikke kan opnå en opholdstilladelse på andet grundlag, og derfor kommer til at være i udsendelsesposition med deraf følgende begrænsninger og mulige kontrolforpligtelser efter Hjemrejseloven i potentielt set resten af deres liv." (vores understregning).

Både Ombudsmanden og flere internationale komitéer har udtalt, at leved forholdene i de danske udrejsecentre "over tid" kan komme til at udgøre umenneskelig behandling og dermed en krænkelse af EMRKs artikel 3. Dette problem har vi allerede med personer på Tålt Ophold, som imidlertid kan få deres opholdspligt ophævet efter en vis årrække – det kan en "almindelig" afvist asylansøger ikke.

Danmarks forpligtelser under FN's Konvention om Barnets Rettigheder vil også komme i spil, både med hensyn til børn, som selv bor i udrejsecentre, og børn, som har en forælder i udrejsecentre. De seneste år har både danske og europæiske myndigheder indskærpet hensynet til barnets tarv og barnets ret til samvær med begge forældre.

At ophæve paragraffen vil desuden fjerne et af de vigtigste incitament til at skrive under og medvirke til løsningen af sin sag, efter at man har fået afslag. Selv den helt ekstremt smalle adgang og det spinkle håb vil ministeren nu tage fra de allermest udsatte og ødelagte mennesker, som befinder sig i vores land: de afviste asylansøgere, som ikke kan sendes tilbage.

Der vil til hver en tid opstå situationer, hvor et lille antal mennesker ender med at sidde fast i asylsystemet i årevis, nogle gange i årtier. Der er en gruppe børn, som har tilbragt hele deres barndom i asylcentre og udrejsecentre. Ofte er det ikke muligt at udsende, ikke engang med tvang. Danmark må og skal finde en pragmatisk løsning på dette problem, sådan som mange andre lande gør, især for børnenes vedkommende.

Tvivlsom besparelse

”De økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige af lovforslagets element om afskaffelse af muligheden for opholdstilladelse som udsendeshindret er under udarbejdelse.” Sådan står der i lovforslaget, hvilket er i modstrid med ministerens pressemeddelelse, hvor hovedargumentet netop var økonomiske besparelser med en påstand om at besparelsen vil udgøre 1,8 årsværk.

Besparelsen er dog tvivlsom efter vores vurdering. 1,8 årsværk svarer vel til ca. 720.000 kr. i alt, før skat. Et års ophold i et almindeligt asylcenter koster ca. 130.000 kr. og på et udrejsecenter 300.000 kr. Den enlige mor fra Marokko, som fik ophold som udsendeshindret i 2017, har arbejdet og forsørget sig selv og sin datter lige siden, og har taget en uddannelse som SOSU-assistent. Man kunne have sparet langt mere ved at give hende opholdstilladelse straks fremfor efter 12 år i asylcenter.

Generelt kunne man spare betragtelige beløb ved i højere grad at tillade privat indkvartering og selvforsørgelse, samt afskaffe udrejsecentrene. Og med hensyn til årsværk i administrationen, ville det virkelig batte, hvis man gik tilbage til at give alle flygtninge fem års ophold ad gangen i stedet for at genbehandle alle sager efter et eller to år, som man gør i dag.

Det er problematisk og misvisende at kalde dette lovforslag for en besparelse, når man ser på de langsigtede omkostninger. Personer på udrejsecentre har ikke mulighed for at arbejde og forsørge sig selv, hvilket betyder, at staten fortsat skal dække deres basale behov, herunder bolig, mad og sundhedsydelse. Langvarige ophold fører ofte til sociale og psykiske problemer, hvilket øger sundhedsudgifterne for disse personer. Lovforslaget vil derfor snarere skabe større økonomiske byrder for staten, samtidig med at det vil påføre de berørte personer og deres familier yderligere lidelser.

Økonomiske hensyn kan i øvrigt aldrig retfærdiggøre, at mennesker fratages deres basale rettigheder, såsom retten til privatliv og familieliv (EMRK artikel 8) eller beskyttelsen mod umenneskelig eller nedværdigende behandling (EMRK artikel 3). Ved at anvende besparelser som hovedargument for at afskaffe opholdstilladelse som udsendeshindret sender regeringen et signal om, at fiskale hensyn vejer tungere end individets menneskerettigheder. Dette skaber en farlig præcedens, hvor statens økonomiske interesser sættes over de mennesker, den er forpligtet til at beskytte.

Kompensation til beboere

Denne del af forslaget har vi ingen bemærkninger til, udover at der ikke ville være behov for kompensation, hvis man afskaffede udrejsecentrene.

Med venlig hilsen

Refugees Welcome

Nørre Allé 7, 2200 Kbh N

refugeeswelcome.dk / kontakt@refugeeswelcome.dk

